

Η Κύπρια σηκώνει τα βάρη

Ισχυροί οι παραδοσιακοί ρόλοι άνδρα-γυναίκας

ΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ

Γυναίκα, εργαζόμενη, μητέρα, νοικοκυρά και δασκάλα. Αυτό είναι το σύγχρονο πρόσωπο της Κύπριας, όπως σκιαγραφείται από την έρευνα που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του Έργου «Ανοιχτές Πόρτες», που σχεδίασε και υλοποιεί η Αναπτυξιακή Σύμπραξη ΕΛΑΝΗ. Μολονότι τα τελευταία χρόνια διαφοροποιούνται οι κοινωνικές αντιλήψεις, οι παραδοσιακοί ρόλοι και τα στερεότυπα χαλαρώνουν, με την ενεργότερη εμπλοκή του πατέρα στις οικογενειακές υποχρεώσεις και την ένταξη της γυναίκας στην εργασία, εντούτοις μικρά βήματα προόδου σημειώθηκαν.

Οι ρόλοι παραμένουν διακριτοί καθώς η κοινωνία εξακολουθεί να επιφορτίζει τη γυναίκα με το μεγαλύτερο βάρος των καθηκόντων. Τα βασικότερα ευρήματα της έρευνας συνοψίζονται στα εξής: >> όταν την φροντίδα βρεφών αναλαμβάνει περισσότερο από ένα άτομο, 60% δηλώνουν την μητέρα, 48% την γιαγιά/παπού και 34% τον πατέρα >> οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να υπολογίσουν το συνολικό χρόνο που αφιέρωσαν για την φροντίδα του παιδιού τους ως πλήρη απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της άδειας μητρότητας ή της γονικής άδειας. Το 52% των γυναικών αφιέρωσε μέχρι 6 μήνες, δηλ. όχι περισσότερο χρόνο από ό,τι προβλέπει ο νόμος για προστασία της μητρότητας και της γονικής άδειας. Η πλειοψηφία των γονέων που έχουν αφιερώσει χρόνο για τη φροντίδα των παιδιών τους ως πλήρη απασχόληση, εκτιμούν ότι δεν έχει επηρεαστεί αρνητικά η επαγγελματική καριέρα τους. >> όταν η φροντίδα αναλαμβάνεται από πολλαπλά άτομα (38%), η κατανομή έχει ως εξής: μητέρα (42%), παπούς/γιαγιά (31%) και πατέρας (29%). >> την φροντίδα των παιδιών μετά το σχολείο κατά ιεραρχία αναλαμβάνουν: η μητέρα (18%), οι παπούς/γιαγιά (15%) και ο πατέρας (2%). >> η μεταφορά παιδιών στο σχολείο και στα φροντιστήρια μοιράζεται σχεδόν ίσα ανάμεσα στους δύο γονείς >> η μητέρα έχει πολύ περισσότερη ευθύνη στο διάβασμα των παιδιών τόσο όταν δηλώνεται ως η κύρια υπεύθυνος (28%) όσο και όταν μοιράζεται την ευθύνη με τον πατέρα (51%)

Όσον αφορά στη διεκπεραίωση άλλων υποχρεώσεων: ιατρική περίθαλψη, επικοινωνία, ψώνια, διακίνηση και ψυχαγωγία τα ευρήματα καταδεικνύουν και πάλι ότι η μητέρα έχει πάντα τον πρωταρχικό ρόλο, με μεγάλη διαφορά από τον πατέρα: >> στην επικοινωνία με εκπαιδευτικούς με ποσοστό 38% τον ρόλο αναλαμβάνει και πάλι η μητέρα έναντι 6% ο πατέρας >> τα ψώνια για παιδικές ανάγκες: το 50% των γυναικών αναλαμβάνουν οι μητέρες έναντι μόνο 1% των ανδρών Τα οικιακά παραμένει γυναικεία υπόθεση, αφού όπως προκύπτει από την έρευνα, διατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών στον καταμερισμό των δουλειών του σπιτιού. Ειδικότερα, το 34% των ανδρών σε σύγκριση με μόνο το 6% των γυναικών αφιερώνουν «καθόλου ή σχεδόν καθόλου χρόνο» και το 29% των γυναικών σε σύγκριση με το 2% των ανδρών αφιερώνουν «το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο του χρόνου».

Μαζί με όλες τις υποχρεώσεις που η Κύπρια καλείται καθημερινά να ανταποκριθεί, συχνά αναλαμβάνει και τη φροντίδα των ηλικιωμένων γονιών. Όπως προκύπτει από την έρευνα, όταν η ευθύνη μοιράζεται, η μητέρα αναλαμβάνει την μεγαλύτερη ευθύνη (30%), μαζί με τον πατέρα (25%) και την οικιακή βοηθό (10%). Ενδιαφέρουσες είναι επίσης οι στάσεις των συμμετεχόντων στο θέμα των οικογενειακών-επαγγελματικών υποχρεώσεων: >> το 68% των ανδρών συμφωνούν ότι η κατανομή των οικογενειακών ευθυνών είναι δίκαιη, σε σύγκριση με 38% των γυναικών. 54% των γυναικών δεν συμφωνούν έναντι 24% των ανδρών >> οι

γνώμες διχάζονται στο ερώτημα κατά πόσο το άγχος και η κούραση σχετικά με τις οικογενειακές και επαγγελματικές ευθύνες μεταφέρονται από το σπίτι στον χώρο εργασίας και αντίθετως. Δεν παρουσιάζονται όμως σημαντικές έμφυλες διαφορές.

ΕΠΙΛΕΓΟΥΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ Και τα δύο φύλα εκτιμούν, ο καθένας για τους δικούς του λόγους (κάποιοι ίσως να είναι κοινοί) ότι η γυναίκα πρέπει να εργάζεται. Συγκεκριμένα, στη δήλωση αν η γυναίκα θα πρέπει να είναι έτοιμη να αφήσει την εργασία της για χάρη της οικογένειάς της, οι γυναίκες διαφωνούν πιο έντονα (25%) από τους άνδρες (13%). Η πλειοψηφία και των δύο φύλων αντιδρά αρνητικά: με 64% των γυναικών και 56% των ανδρών. Όσον αφορά στα κριτήρια επιλογής εργασίας η συντριπτική πλειοψηφία θεωρεί σημαντικά τα εξής: σιγουριά, ψηλό εισόδημα, καλές προοπτικές εξέλιξης, ανάληψη πρωτοβουλιών και δυνατότητα συνδυασμού επαγγελματικής-οικογενειακής ζωής.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων προέρχονται από νοικοκυριά με τους δύο συζύγους να εργάζονται (85%). Στο ημιδημόσιο και στην τοπική αυτοδιοίκηση εργάζεται το 26% του δείγματος και το 71% στον ιδιωτικό τομέα. Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση του δείγματος, η πλειοψηφία, 82% ήταν παντρεμένοι/νυμφευμένοι. Οι διαζευγμένοι/νες αποτελούν το 7%, οι ανύπανδρου/ες 8% και οι χήροι/ες 1%. Οι μισοί από τους ερωτηθέντες, 50.6% έχουν δύο παιδιά, 26% έχουν ένα μόνο παιδί και 13% τρία παιδιά.

Η ταυτότητα Η ΕΡΕΥΝΑ αποτελεί δράση του Έργου «Ανοικτές Πόρτες», που σχεδίασε και υλοποιεί η Αναπτυξιακή Σύμπραξη ΕΛΑΝΗ, συγχρηματοδοτούμενη από την Κυπριακή Δημοκρατία (50%) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (50%) στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL. Οι ερευνητές απευθύνθηκαν σε εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες στα τρία μεγαλύτερα αστικά κέντρα (Λευκωσία, Λεμεσό και Λάρνακα) οι οποίοι απασχολούνται σε οικονομικές δραστηριότητες που αντιπροσωπεύονται και τα δύο φύλα. Το μέγεθος του δείγματος ήταν 300 άτομα και η μεθοδολογία τυχαία διαστρωματοποιημένη. Η μέθοδος δειγματοληψίας ήταν γραπτά αυτοσυμπληρώμενα ερωτηματολόγια (χωρίς την παρουσία του συνεντευκτή, επιστράφηκαν 272 ερωτηματολόγια) τα οποία διανεμήθηκαν στο χώρο εργασίας από μέλη των φορέων της ομάδας του υποέργου: ΕΤΥΚ, ΟΕΒ και ΠΙΚ. Η περίοδος διεξαγωγής της έρευνας ήταν μεταξύ 10-28 Απριλίου 2006. Η υπεύθυνη της έρευνας ήταν η Χρυστάλλα Α. Έλληνα, και ο φορέας επίβλεψης το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου.